таких як: прибирання, приготування їжі, дотримання гігієни, техніки безпеки тощо; громадянська компетентність (знання своїх прав і обов'язків в суспільстві); моральна компетентність (наявність у індивіда адекватних морально-ціннісних орієнтацій); екстремальна компетентність (здатність суб'єкта адекватно реагувати на незвичні або екстремальні ситуації, контролювати свої емоції); професійна компетентність (вміння здобувати нові професійні знання та навички, здатність до самовдосконалення).

Отже, соціальна компетентність підлітків має складну структуру. В той же час, соціальна компетентність є дуже широким поняттям і однозначної відповіді про її структуру немає. Також можна сказати, що всі компоненти, які утворюються соціальну компетентність дітей підліткового є однаково важливими і якщо рівень розвитку одного з них буде значно нижчим від інших, то це може викликати низку проблем з соціалізацією, взаємодією з оточенням, навчанням, відносинами з батьками та однолітками тощо.

Список використаних джерел

1. Гончарова-Горянська М. Соціальна компетентність: поняття, зміст, шляхи формування в дослідженнях зарубіжних авторів. *Рідна школа.* 2004. № 7–8.
2. Пометун О. І. Формування громадянської компетентності: погляд з сучасної педагогічної науки. *Вісник програм шкільних обмінів*. 2005. № 23. С. 18–20.
3. Проценко О. В. Соціальна компетентність молодших школярів як предмет наукових досліджень. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2014. № 35(88). С. 451–457.

Катерина Діордій

КЛІПОВЕ МИСЛЕННЯ ЯК НАСЛІДОК ЦИФРОВОЇ ЕРИ

Ера цифрових технологій відкрила для нас дуже багато чого нового і допомогла людству зробити величезний крок вперед, але разом із навколишнім середовищем змінилася, і сама людина. Зокрема змінилося її звичайне мислення на «кліпове мислення». Дана робота допоможе зрозуміти, що це за новий тип мислення і пояснить нинішню популярність коротких відео серед користувачів мережі Інтернет.

Наукова робота написана, щоби визначити як мислить нинішнє покоління і з'ясувати причини цих змін.

Нині є дуже популярними такі застосунки як Tik-Tok і Likee, а короткі відеокліпи заполоняють Інтернет. Чому ж так популярні дані відео

і навіть такий потужний відеохостинг як YouTube надав можливість своїм користувачам публікувати короткі відео? Все дуже просто: все більше людей мають кліпове мислення.

„Clip” – уривок, відсікання. Тобто, люди, що мислять подібним чином сприймають інформацію уривками, не заглиблюючись особливо в суть отриманої інформації. Вперше дане визначення виникло у 90-х роках минулого століття, а саме поняття було застосоване філософом Ф. Геренюком [2, с. 45].

Даний тип мислення притаманний людям які народилися або ж зростали в цифрову епоху, тобто людям народженим в 80-х роках і до сьогодні.

Чому ж сформувався даний тип мислення?

У 2010 році К. Г. Фрумкін виокрремив такі п’ять передумов:

1) прискорення темпів життя й надходження великої кількості інформації із зовнішнього світу, яку головний мозок повинен так би мовити просканувати і розділити на «важливу» і «другорядну». Тобто це всього лише наслідок пристосування людської психіки.

2) потреба в більшій актуальності інформації та швидкості її надходження. Це наслідок того, що в наш час інформація, котра була самою новою і актуальною ще десь місяць тому, стає застарілою через те, що нині світ надто швидкий і мобільний, а ритм життя просто неймовірний. Отже й інформація поновлюється дуже швидко.

3) збільшення різноманітності інформації, що надходить. Приклад дуже простий: в наш час людина не може знати лише одну галузь науки, щоб справді стати вченим, адже дана особистість не надрукує статтю, якщо не знатиме як її надрукувати і подати інформацію, наприклад, в період карантину, до того ж щоб краще розібратися в тій чи іншій темі, варто вивчити суміжні з нею теми. А також важливим є з’ясувати яка інформація є вірною і основною, а яка не коректна або другорядна.

4) збільшення кількості справ, якими одна людина займається одночасно: людині потрібно організувати одну зустріч в онлайн-режимі, через пів години зустрітися з іншою людиною особисто, владнати справи на одній роботі, зробити іншу роботу і не забути про родину, а також друзів і все це в один день.

5) комерціалізація каналів, що передають інформацію; зростання діалогічності на різних рівнях функціонування соціальних мереж [1, с. 39].

Ще варто додати, що отримати інформацію «коротко і зрозуміло» – це набагато легше, адже майже жодна людина не відмовиться прочитати одну книгу замість п’яти або шести, отримавши ту ж саму інформацію, але більш стисло.

Психологи вважають, що кліповість мислення формується та розвивається на різних рівнях, а саме на:

– **когнітивному**, коли обробляється, фільтрується, відсіюється

зайва інформація та засвоюються лише актуальні данні, що надходять ззовні;

– **емоційно-вольовому**, коли фіксується увага на інформації, що викликає певні почуття, емоції (як позитивні, так і негативні), впливає на настрій, сприяє виникненню вольових процесів;
– **ціннісному**, коли інформація, що надходить, має особистісну чи соціально-культурну цінність;
– **поведінковому**, коли інформація містить методи, способи, результати певних дій, або мотивує до певної поведінки [3, с. 87].

Як і в будь якого явища, у кліпового мислення є як позитивні так і негативні сторони.

До позитивних сторін цього явища дослідники відносять:

– таке мислення може використовуватися як захисна реакція організму на інформаційне перевантаження. Нині всі люди надто перевантажені інформацією, адже навіть по дорозі додому всі ми часто говоримо по телефону, бачимо різноманітну рекламу, слухаємо музику – отримуємо абсолютно різну інформацію ніяк не пов'язану між собою і наш мозок вимушений її фільтрувати. Це можна порівняти із змістом якогось журналу. Ми його переглянули і зрозуміли яка стаття нам потрібна, а на яку ми лише час витратим.
– це є новою формою розвитку відносин людини з інформацією і не лише з робота з інформацією, а ще й нова ступень розвитку людини, яку необхідно широко вивчати, адже можливості, які отримала людина, маючи таке мислення ще не вивчені до кінця.
– «кліповий» спосіб роботи з інформацією додає динамізму пізнавальній навчальній діяльності, що дозволяє дітям та підліткам в умовах зростаючого обсягу навчального матеріалу встигати, іноді хоч би формально, виконати необхідні завдання.
– «кліпова» поведінка дозволяє бачити багатоплановість, багатоваріантність, неоднозначність підходів до аналізу або вирішення конкретних питань і завдань, тобто за допомогою даного мислення можливо отримати неймовірний результат, поєднавши щось буденне для нас.
– «кліпове» мислення сприяє більшій адаптації до мінливої соціальної реальності й до її пізнання.

Негативні сторони «кліпового» мислення можуть виявлятися в такому:

– навколишній світ перетворюється на мозаїку розрізнених, мало пов'язаних між собою фактів, частин, уламків інформації. Увага розсіюється. Людина може в наушниках, слухаючи музику або дивлячись телевізор, виконувати інше завдання, що позначиться на його якості. Також людина не може зосереджуватися довго на

одній задачі.

– потреба в стислій інформації. Наприклад, учні старших класів не розуміють навіщо їм читати твір повністю, якщо є скорочений його варіант, де описана сама суть сюжету [1, с. 39].

Кліпове мислення – це поверхневе вивчення інформації з мінімальною витратою часу і сили. Виникнення такого типу мислення могло стати наслідком надмірного надходження інформації із зовнішнього світу, надмірною завантаженістю людини справами або ж потребою постійно поновлювати знання. Також кліковість мислення розвивається на когнітивному, емоційно-вольовому, ціннісному, поведінковому рівнях. До позитивних сторін можна віднести захисну функцію цього мислення, змогу бачити інформацію під іншим кутом і незвично поєднувати звичні уривки інформації, збільшується динаміка пізнавальних процесів і людина швидше адаптується до змін в соціумі. До негативних наслідків варто віднести потребу у стислій інформації, розсіяння уваги, неможливість довго зосереджуватися на одній справі. Люди із медіа-сфери давно помітили таку особливість у нинішніх молодих людей, саме тому і пристосовують контент під потреби користувача.

Список використаних джерел

1. Гич Г. М. «Кліпове» мислення молоді: друг чи ворог навчання? / Г. М. Гич // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»]. Серія : Педагогіка. – 2016. – Т. 269, Вип. 257. – С. 38–42.
2. Горлач Д. Феномен «кліпового мислення» в контексті радикалізації перетворень інформаційного середовища / Д. Горлач // Вісник Книжкової палати. – 2016. – № 5. – С. 45–46.
3. Соболєва С. М. Кліпове мислення як соціально-психологічний феномен та його роль у навчально-пізнавальній діяльності студентів / С. М. Соболєва // Теорія і практика сучасної психології. – 2019. – № 3. – С. 86–90.

Тетяна Дмитренко

ПРЕДМЕТНА ПРИРОДОЗНАВЧА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ОСОБИСТІСНЕ УТВОРЕННЯ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

Перед вітчизняними закладами вищої освіти поставлено завдання підготувати майбутніх учителів початкової школи до реалізації у подальшій професійній діяльності нового змісту освіти, заснованого на формуванні ключових і предметних компетентностей: Концепція Нової української школи, Закон України «Про освіту» (2017) [1].